

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Additio, paragraph. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

minico eidem interesse; qui ex præcepto recitare tenetur horas, &c. si audiat Missam, recitato Officio, alium deijceret ab audiendo Sacro, vel officio recitando, peccaret quidem, sed non contra votum, vel præceptum; quia ipse jam servavit pro se: pro alio autem, nec voluit, nec vovit, nec præceptum habuit: ergo pari modo in nostro sacerdote.

21. Respondeo: me certè hæc discernere nolle, jam sæpius dixi: tamen, ut lectoris curiositati indulgeam, ajo, adesse disparitatem. Nam qui vovit Missam audire, solum audire vovit, non facere audire, nec non impedire alium volentem audire: pari modo præceptum se habet; vota enim hæc, & ejusmodi præcepta sunt de uno illo actu proprio, non verò de te ad alium pertinente. Non ita in vovente totam virtutem castitatis in tota sua latitudine, quale est votum, quod fieri solet in hac materia, ex communi voventium more, qui certè, dum vovent castitatem, illud vovent, saltem sine dubio, ut suo corpore non admittant, nec eodem suo corpore positive adjuvent alium ad illicita. Interroga Religiosos omnes, id statim confirmabunt. Cum ergo ex alia parte ad eandem virtutem adæquate sumptam pertineat, alios ab illa positive non divertere, præsertim suo positivo & immediato auxilio, idè non obscura apparet disparitas inter casum nostrum & instantiam Caramuelis.

22. Dixi autem (in castitatis voto, saltem &c.) ut abstraherem, an eodem modo se habeat vovens absolute

paupertatem, obedientiam, similesque virtutes. Neque enim, sicut aliquis, peccabo contra votum paupertatis, si, dum ego nihil profus usurpo, sum causa, ut tu contra tuum votum pecuniam usurpes; esto, peccem contra caritatem, inducendo te ad ad peccatum; & sic de similibus. Ego enim (ut ab his abstraherem) in castitatis voto invenio, saltem pro modo, hoc præcipuum, eam voventes, omnia ad castitatem, sive directè, sive indirectè pertinentia, saltem suo corpore non adjuvando, vovere implicite; & fortasse, dum angelicam, id est, omnimodam castitatem vovent, etiam explicite. Disparitatem hanc attulli, ceterum adhuc repeto, me velle rem accuratiorè scrutina perfitare.

23. Hæc ad defensionem meam sint disputata satis: quæ sanè introspectit Reverendiss. Magister sacri Palatii, dùm Romæ Opusculum illud meum per diligentem bis, in duplici Editione ibidem data, legit, examinavit, approbavit, non approbaturus (puto) si sententiam Llamas, ab Hispanica Inquisitione deletam à me doceri notavisset.

§. II.

Additio.

1. **T**riplex solet distingui pollutio: prima, quæ voluntariè fit, homine consentiente, quæque propriè vocatur mollities: secunda, nocturna, quæ accidit in somno: tertia, diurna, quæ accidit in vigilia,

Vigilia, sine consensu polluti. De singulis aliqua separatim.

Pollutio vigilantis voluntaria.

2. De pollutione vigilantis voluntaria in se (nam in causa, diximus superius, h & aliquid mox à num. 12. tangemus.) Nota primò, contactum, motumque impudicum virilium in pueris (idem in puellis) qui non possunt per. atatem seminare, esse peccatum mortale; est enim ex se pravus affectus ad pollutionem: non dubito autem, hanc i differre specie à vera pollutione, per quam seminatur; hæc enim tandem reducitur ad tactum impudicum, illa est dispersio seminis contra generationem. Hinc ergo fit, ut in confessione debeat speciatim explicari, nisi obstat regula universalis, mox afferenda §. 4. n. 4.

h *sup. c. 3. §. 5. à nu. 48. i Graff. li. 2. a. 88. nu. 3. & seqq.*

3. Nota secundo, an Confessarius debeat negare absolutionem juveni sæpius se polluenti? Respondeo, esse distinguendum; si enim ex occasione, v. g. aspectus, vel colloctionis scemina, ejusmodi frequentia accidat, debet prius Confessarius præcipere, ut adolescentens tollat occasionem, modo alibi satis l à nobis dicto; at si frequentia accidat ex nulla extrinseca ejusmodi occasione, tunc poterit majori facilitate absolvere, vel differre absolutionem, juxta consueta remedia contra recidivos, ut ibidem m à nobis dictum est.

l *in Meth. Conf. lib. 3. c. 3. l. item Sen. de marr. q. 2. p. 14. n. 14. in ibid.*

4. Nota tertio, quid dicendum, quando semen est corruptum, ita ut venenosas affectiones pariat in patiente, licebitne pollutio? hoc est, licebitne illud semen expellere per medicamenta directè tendentia ad illud expellendum, vel etiam in mulieribus per confricationes partium verendarum, & per intromissionem digitorum usque ad os uteri, illud provocare?

Respondeo, si semen peccet in quantitate, non licere, certum est: quia tunc est verum semen, quod nullo modo potest consulto effundi, nec potest n medicamentis, quæ nullum alium effectum habeant, nisi semen expellere, ejus effusio procurari. At si peccet in qualitate, certo, ex Medicorum relatione, vel saltem probabiliter (nam sequi quisque potest id, quod probabile est) licere, docet Sanchez. *nn* Quæ doctrina adeo visa est aliquibus improbabilis, ut fuerit deleta in editione Lugdunensi anni 1621. Illam tamen exscribit, & expendit novissimè Tancredi o contra Texedam.

n *Tur. apud Dian. p. 4. t. 4. ref. 159. nn Sanc. li. 6. de matr. d. 17. nu. 19 in Editione Veneta. o Tancred. lib. 9. de matr. d. 17. quæres 3.*

5. Et quidem multi multa congerunt; verum si Sanchez doctrina fuisset ad ejus sensum intellecta, tot rixæ, & quæstiones de ejus veritate non fuissent subortæ. Si enim eum intelligas, quasi dicat, licitè mulierem vel virum semè provocare posse, ne hodie, cras, perendie passura sit illas venenosas affectiones ex semine retento proveniēdas, male illū intelligis, quia id nunquam

nunquam, sed semper ejus oppositum docuit; cum enim nunc illud semen corruptum non supponatur, non est, unde possit expelli, vel unde possit dici de eo statuere Sanchez, qui solum statuit de corrupto. Si vero eum intelligas, quasi dicat, dum actu semen illud est corruptum, & dum actu generat symptomata furiosa, ita ut actu patiens sit veluti extra sensum, tunc licet posse provocari medicamentis & confricationibus ab experto Medico exhibitis, ut venenosum illud corruptum semen expellatur, recte eum intelligis; nam hunc solum casum concedit Sanchez, non alium. Audi ejus verba; cur ergo non licebit, illam pravam qualitatem, in quam semen transit, expellere, licet per accidens sequatur pollutio, eo vel maxime, quod in hoc casu procul abest quod vis consensus periculum, ac delectationis, quoniam scemina symptoma illud patiens est tunc temporis sensus ac mentis impositus: hæc disertè Sanchez.

p. Sanc. l. c.

6. Notas, semper supponi debere, ut concessio sit licita, patientem sensibus carere? notas illud? (pravam qualitatem, in quam semen transit) Notas illud? (tunc temporis,) assero igitur, distinctione omnino opus esse. Nam aliud est, si loquamur de medicamentis, aliud, si de tactibus & confricationibus. Quam vis enim in patiente habitualiter ejusmodi morbum licetè possint (ut concedit ibidem Tancredi) adhiberi medicamenta directe provocantia prædictum semen, etiam ante illa actualia symptomata, quia

medicamenta remotè semen provocant, & sine tanto periculo eligendi ejusmodi delectationes; tamen confricationibus & tactibus partium verendarum nunquam potest. Ratio discriminis mox n. 8. afferetur; posse autem confricationibus, in uno tantum casu, docet Sanchez, quando nimirum ita actu symptomata insurgunt, ut ea patiens sine sensu sit, quod certè rarissimum erit, & cujus ratio eodem n. 8. clarior apparebit.

7. Urges. Fac, illud semen corruptum non fuisse expulsum, & symptomata illa per aliquod tempus (ut accidere solet) cessare, vel illud semen non efficere tantam turbationem in patiente, ut sensus & mens abripiatur, id quod etiam sæpe usu venire solet, jam remanebit illud semen corruptum, atque adeo illa lues in corpore; ergo poterit provocari, etiam non posita alienatione mentis.

8. Respondeo; id quod ego hæcenus dixi, est, Sanchez de solo illo casu, præsentè alienatione sensuum, loquutum esse, caterum in hoc casu, quem nunc urges, sic distinctè responderi, puto, posset; licet expellere medicamentis, non verò confricationibus & tactibus verendorum. Ratio est, quia medicamenta, quæ per totum corpus permeant, per se expellere intendunt semen corruptum, (si tamen semen sit appellandum, & non potius lues, & venenum) esto, per accidens provocet verum semen: at tactus verendorum, nempe instrumentorum, quæ ad semen provocandum à natura sunt instituta, per se tendunt ad verum semen

men expellendum, (quod expellere extra matrimonium nunquam licet) per accidens ad corruptum.

Solum autem, quando actu sunt illa symptomata, potest per confricationes expelli, si tamen certo supponatur, semen illud non esse verum semen, sed tamen corruptum, & propterea actu causer illa symptomata, & supponatur esse in motu, atque adeo descendisse in partes verendas, & sic non provocari à tactibus verum semen, sed expelli pravum humorem. (Notas, quot condiciones requiruntur?) Ratio est, quia tunc eo modo, quo expelli potest qualitas gignens prurimum, in sententia ejusdem Sanchez, & ea ratione, qua emundari possent sordes, quæ fortè sint lavandæ in iisdem partibus, esto, per accidens occurrat effusio veri seminis, sed sine consensus periculo, ut semper supponimus: sic posset in casu, de quo loquimur, quia semen corruptum, ut sæpe diximus, non est amplius semen, sed humor pejor pruriginis, & pejor fordibus verenda insipientibus.

9. Sed hæc satis; nam ultimam sententiam Lector sapientior proferat. nos occasione seminis corrupti quemdam casum de semine infecto proponamus.

Mulier copulam habens cum marito, morbo gallico laboranti, prætextu seminis eadem morbida qualitate affecti, eiciebat illud immediatè post copulam, quæsiuitque deinde, an sine ipsa id efficere potuerit?

Respondi, non potuisse. q. Licet enim matrix ex naturali sympathia se-

men ad se attrahat, retineatque non parum; generationi tamen nocet, (ut experientia testatur) directa illa seminis intromissi, quamvis partialis effusio: adde, sic procurari positivè impedimentum conceptionis incæptæ, quod nunquam licet. Hæc ergo mulier denegat debitum marito; si denegare velit, quod in eo casu posse, quamvis non obligari, diximus in superioribus. r. Verum posito, quod reddat, quo jure illud, quod verum est semen & prolificum, prodigere potest?

q. Sanchez, li. 9. matr. c. 20. num. 3. quidquid dicat Angel. verbo. Debitum. r. sup. c. 3. §. 5. n. 24.

10. Denique ad pollutionem voluntariam, de qua agimus, pertinet novus casus, qui nudius tertius mihi propositus fuit. Se quidam polluebat, cogitatione fixa in pulchram statuam marmoream affabrè sculptam in communi platea existentem, ac nescio quam Nympham representantem: an satis sit huic, in confessione dicere, me toties pollui, cogitando de femina? sufficere, aliquot ex nostris Theologis putarunt, quia, si aliud non addatur, totus denique affectus est ad personam mulieris representatam.

Quid? quod eam de nocte amplexando (proh hominum infelicem conditionem!) atque illicitam cum illa statua copulam tentando, se polluebat? quæsitum ergo iterum fuit, an satis sit huic, in confessione dicere, me pollui, amplexando mulierem, extra vas naturale, & cum affectu ad illam?

Respondi, non fuisse satis, quia sic

E.e

pana-

pœnitens mendacium protulisset, & quidem, ut patet, in re graviter pertinente ad confessionem. Si enim illud de statua tacuisset, non explicasset peccatum quod commisit: dicendo enim, se polluisse cum muliere, ex affectu ad illam, significasset, se polluisse cum vera femina, quod certè non fuit. Dicat igitur, se id fecisse cum statua, vel tu Lector cogita, an sufficiat, magis in communi, sic, cum instrumento inanimato me pollui; addendo semper, se cogitasse, seu intendisse in feminam.

Instas: copula cum femina mortua, vel cum statua, est mera mollities, ergo non est, cur debeat addi cogitatio de femina. Respondeo, antecedens esse verum: non enim ea copula est fornicatio, ut putare aliquis posset, quia fornicatio est cum femina; at quæ mortua est, femina non est. Nec est bestialitas, ut dixit Pellizarius, quia hæc pari modo est cum bruto, quod si mortuum est, non est brutum, est ergo pollutio malitiam molitiei continens, exhibita cum inanimato instrumento, ut fusè probat, me citato, solertissimus Diana. Concedo igitur antecedens; sed neganda prorsus est consequentia: siquidem nuper §. 1. n. 1. dictum est, eum, qui se polluit cum affectu, seu cogitatione ad objectum aliquod, illud explicare debere.

¶ Pell. apud Dian. mox cit. t. Dian. p. 9. tr. 9. ref.

Pollutio nocturna.

11. Duo hæc vel nota, vel alibi in sinuata recole.

Primò: dupliciter hæc nocturna pollutio esse potest voluntaria in vigilia, atque adeo peccatum, antecedenter & consequenter. Nam cæterum, ut est in somno, peccaminosa non est, sed actio seu passio naturalis. Antecedenter erit peccaminosa in tribus casibus, primò, quando quis eam deliberatè desiderat, ob delectationem carnalem. Si enim desideretur ob bonum aliquem finem, ut ad sedandas tentationes carnis, vel ad levandam naturam, non esset ꝑ peccatum; nisi quando tale desiderium esset tantum, ut notabiliter influeret in pollutionem, quod certè, ut plurimum, non solet contingere.

¶ Nav. c. 16. n. 7. alijq. apud Vasquez, quos ipse sequitur p. 2. d. 113. c. 3. Tol. lib. 5. c. 13.

12. Secundo: quando quis illam procurat, aut comedendo res calidas in eum finem, aut tali modo cubando in lecto, ut inde sequatur pollutio. Nam licet possit pollutio desiderari ob bonum finem, non tamen potest procurari: sicuti etiam potest desiderari hominis improbi mors, ob bonum finem, non tamen procurari. Unde etiam colligitur, cur non liceat desiderare, etiam ob bonum finem, pollutionem, quando tale desiderium esset causa influens notabiliter in illam, ut modo dictum est, quia tunc non simpliciter desideraretur, sed etiam procuraretur. Dixi (in eum finem &c.) nam si comedat quis res calidas, vel recubet tali modo, ob aliquam aliam commoditatem, quam vis advertat, consequenturam inde pollutionem, dummodo eam directè non intendat, nec fit

nec sit periculum consensus, non peccat; t̄ saltem mortaliter, quia, ut superius t̄ vidimus, hæc non sunt causæ notabiliter influentes in pollutionem.

t̄ *Sotus in 4. dist. 12. q. 1. art. 7. Tol. lib. 5. c. 13. vers. adhuc non est satis. t̄ sup. 3. §. 5. à n. 46.*

13. Tertiò; si quis pari modo, cum debeat, non removeat causam futuræ pollutionis, peccat mortaliter, si ea causæ est notabiliter influens in illam, in genere luxuriæ: venialiter, si notabiliter non influit, quando in utroque casu ea prævidetur, licet non intendatur: prævidetur, inquam, probabiliter, nec solum in dubio; siquidem non tenemur adeo esse solliciti, ut etiam dubium nos amoveat à causis involuntariæ pollutionis.

14. Dixi (cum debeat) quia si non tenetur, huiusmodi causam remove- re, vel quia causæ est bona, ut studium frequens, seu cogitatio rerum turpium ad docendum, confessionis auditio, locutio honesta cum muliere &c. vel quia talis causæ non est mala, & alioquin ejus omisio non est com- moda, ut v. g. omittere tales cibos, talem accubitus in lecto &c. tunc ne- que etiam peccamus, x non auferen- do huiusmodi causas. Cum enim causæ sit bona, vel non mala, non tenemur ad illam auferendam propter hos effectus, qui naturaliter sequuntur, ut nuper diximus, a quæ fuerunt hic claritatis gratia breviter repetenda.

y *Tol. ibid. Nav. ib. Sotus in 4. di- stinct. 22. q. 1. ar. 7. lo. Sanc. d. 21. nu- m. 2. sup. c. 3. §. 5. à n. 48.*

15. Atque hæc antecedenter; conse- quenter autem peccaret quis morta- liter, si post somnum, sub quo secuta est pollutio, deliberatè sibi in ea com- placeret, ob delectationem sensualem; nam si gauderet ob sedatam tentatio- nem, vel ob naturam deoneratam, non esse peccatum, colligitur ex modo dictis.

16. Quando autem motus carnis, seu spirituum inservientium genera- tioni, & ipsa decisio seminis, accidit in somno, sed emissio in vigilia, non est peccatum, saltem mortale; tum quia non adest plenum voluntarium, re- quisitum ad mortale; accidit enim e- missio in illo confinio somni & vigi- liæ, quando imperfecta est delibera- tio, tum quia difficile est, cohibere, ne decisum jam semen ex lumbis non e- mittatur foras; tum denique quia pollutio magis secundum principium, quàm secundum finem judicanda est: principium autem fuit satis involun- tarium, cum fuerit in somno.

17. Quod si partim emissio semi- nis fit in somno, partim in vigilia, multo minus habebit rationem pecca- ti, posita voluntate in illam non con- sentiente, ut semper supponimus.

Ex dictis colligit Sanchez b ex Sà, in eo, qui è somno excutitur, non esse obligationem reprimendi emissionem seminis ejus pollutionis, quæ in som- no capit, & idem propter paritatem ra- tionis diceretur de simili seminis e- missione pollutionis, quæ involunta- riè in vigilia accidit. Placet doctrina, ne scrupulis omnia pateant.

b *Sanc. l. c. mox cit.*

18. Sed unum à me nuper interro- gavit

E c 2

gavit quidam probata conscientia sacerdos, cui quamvis utcumque respondi, mihi ipsi tamen (fateor) non satisfeci. Experiebatur is levissimi somni vir, statim se, concepta pollutione, evigilare perfectissimè, atque effusionis continuationem clarè percipere; quamvis autem illi delectationi nullo modo ipse consensum præberet, sciretque, se non obligari ad reprimendum, ac posse fluxionem humoris permittere, tamen aliud illi contingebat, quod scrupuli causa erat molestissimè; experiebatur enim à motu quodam quasi interiore ipsorum genitalium sub finem pollutionis expelli à se activè non modicam seminis quantitatem; perinde (narrabat) ac evenit ei, qui urinam emittit; solet enim is in fine mingendi motu expulsivo aliquas urinæ guttas, quæ remanent, expellere: addebat, se voluisse cum alio sacerdote id conferre, qui factus est, sibi idem non raro evenisse: sed se à peccato excusasse, quia semivigilans illum expulsionis motum exhibebat. Interrogabat ergo à me, an ipse, qui perfectè vigilantem se dignoscebat, posset motu prædicto effluxionem adjuvare, ad abstergenda, ut ipse loquebatur, seu deoneranda virilia? præsertim, ne decisum semen ibidem fortè remanens suæ sanitati noceret, & denique, quia valdè sibi difficile animadvertebat, illum motum non usurpare.

19. Equidem prius volui non paucos Authores evoluere, quàm responderem: cum autem nihil signate ad rem invenissem, dixi, me videre quidem, quanta difficultas sit in polluto perfectè vigilantem pollutionem effu-

sionemque jam incæptam non perficere; verum cum in Doctoribus solum legerim, licentiam non reprimendi, non coercendi, non prohibendi, licentiam verò activè adjuvandi, seu cooperandi disertis verbis eisdem negare, ut perspicuè facit Sanchez, me favore illi non posse. Sententia benignior, quam hac in re tum dictus Sanchez, b. tum alij amplectuntur sic à Marchino c. refertur: dum sentitur, ait, humor seminalis effluere in membris genitalibus, non teneris coercere, vel magna cum violentia prohibere, ne fluat: sic pluribus Gerson. Ratio est, quia vel ille conatus, quem multi consulunt, nihil operatur; vel retento contra impetum naturæ semine supra modum gravatur corpus, & multis subijcitur infirmitatibus: ex alia parte illa seminatio est actus exterior, & effectus naturalis, ortus absque meâ voluntate: at actus exterior sine interiore, nunquam est peccatum. Hac ille. Notas illa verba (non teneris coercere, prohibere &c.) nunquam lego (potes adjuvare, expellere &c.) Te tamen, addidi, bene morate Sacerdos, oro, ut animadvertas, an saltem te excusare possis ex eo capite; quia notant communiter Doctores, delectationem peccati luxuriæ mentem hominis miris modis obfuscare, & illam in eo momento effusionis seminis, quasi bestijs similem reddere: si ergo tu, partim ex somni reliquijs, partim ex delectatione, quam sentis, tui perfectè compos non es, peccati saltem mortiferi reus non eris. Verum ille adhuc testabatur, se perfectissimè vigilare, se non esse scrupulosum, se non esse aliàs indoctum.

indoctum, ut vigiliam perfectam à semivigilia non discerneret, & ideo non ex alijs adjunctis, sed ex ipso obiecto, & prædicta nimirum expulsi-
one, casum decerni modestè postulare. Hæc cum illo sacerdote habui; cæterum rem expende, ingeniose Lector, & decerne.

b *Sanch. de mat. li. 9. d. 17. n. 16. c. Marc. de ordine. tr. 3. p. 3. c. 2. n. 6.*

Pollutio vigilantis involuntaria.

20. Hæc, ut etiam distillatio & commotio spirituum generationi inservientium, quoad solutos (nam quoad conjugatos, diximus *d a* libi) tunc solum sunt in se mortales, quando adest deliberata complacentia in illis, ob corpoream voluptatem, non vero ob aliquem bonum finem, ut in simili dictum est nu. 15. In causa vero, ut quandonam sint mortales, cognoscas, breviter re-
peto, quæ superius *e* satis fusè sunt explicata.

d *sup. c. 3. §. 5. à num. 46. a sup. ibid.*

21. Pollutio, distillatio, commotio potest primò in vigilante oriri ex causis non peccaminosis, quando nimirum oriuntur ex complexione particulari, vel quando ex infirmitate, ut in ijs, qui patiuntur fluxum seminis, & qui facillimè, levi quacumque occasione distillationem seu carnis commotionem sentiunt; vel quando ex causis extrinsecis bonis, vel ex se non malis, ut lectione, vel auditione turpium, ad scientiam comparandam, equitatu, contactu, & cæteris hujusmo-

di, quando hæc sunt necessaria, vel utilia, vel commoda. In his omnibus si voluntas deliberatè non consentiat, non est culpa, quia hi sunt actus naturales, imo si quis patienter hos ferat, materiam *ee* habet magni meriti, propter humilitatem.

ee Tol. l. c.

22. Potest secundo eadem pollutio, distillatio, commotio in vigilante oriri ex causa mortali in genere luxuriæ, & tunc eam causam ponere, affert novum peccatum mortale pollutionis, distillationis &c.

23. Potest tertio ex causa veniali, & tunc affert novum veniale, &c. quæ satis abunde dicta superius *f* sunt.
f sup. c. 3. §. 5. à n. 46.

§. III.

Sodomia perfecta.

1. **I**N Methodo sic *a* habes: Sodomia, & quidem perfecta, est concubitus *b* ad sexum non debitum, ut vir cum viro, femina cum femina; nam concubitus viri cum femina in vase præpostero, est sodomia imperfecta, de qua mox. Concubitus autem est copula carnalis consummata; naturalis, si fit in vase debito; unnaturalis, si fit in loco, seu vase non debito.

a in Meth. Conf. li. 2. c. 7. §. 10. nu. 67. b S. Th. 2. 2. qu. 52. art. 11. ibid. Cajet.

2. Sed hic est quæstio, quandonam mutua procuratio pollutionis inter mares, vel inter feminas debeat dici mollities, quando Sodomia?

Ee 3

Respon-